

munerne selv at vælge Lærere og at vælge Undervisningsmidler; den bør lade de valgte Lærere bestemme den Fremgangsmaade med Hensyn til Undervisningen, som de efter deres Person og den Tings Natur, hvori de skulle undervise, drives til, og den skal sætte Kommunerne i Stand til uden Bidløstighed og Omkost at sjerne Lærere, som kun med Beslagelse fra alle de virkelig Interesseredes Side kunne vedblive at sidde i deres Embeder, uagtet de ikke ere stiftede til at ydestgjøre en Lærers Gjening. Jeg kommer her til at tænke paa en Ytring, som vi hørte af en tidligere Taler, nemlig at man i en Skole havde haft en Lærer, der havde været stum i 8 Aar, saavidt jeg husker; i Stedet for at sjerne ham, havde man ladet den ene unge Mand efter den anden gaa at sige Løbe Skolen igennem, og derved ladet indflyde al den Fordervelse, som er en Følge af, at der hveranden Dag træder en ny Lærer til, eller at Læreren meget hyppig verler. Netop i en Almueskole er det af stor Vigtighed, at der er en vis Stædighed i Undervisningen, og at Læreren Person kommer til at gjøre sig gjældende hos Ungdommen, saaledes at den gennem ham faar Kjærlighed til den Undervisning, han har at besørge, og som skal føre Børnene til det Maal, Staten har bestemt. Denne Lov vil imidlertid ikke dette; den vil det Modsatte; den udvider efter min Mening Statens Indgriben i Kommunerne Skolevæsen, og derfor mener jeg, at det er et Lovforslag, hvorpaa man ikke kan gaa ind. Vi maa vente, indtil der kan komme en anden Styrelse, som vil lægge Mærke til, hvad det er, der begjæres af Folkerepresentationen, navnlig af den Del deraf, som vælges af det hele Folk, ikke af de privilegerede Stænder og Formueklasser i Landet. Med Hensyn til Tilsynet med Skolen er dette Lovforslag jo ogsaa høit mærkeligt derved, at det giver Udslag til en særdeles stor Udgift for Statskassen, bortset endog fra de Udgifter, der ere omtalte i Lovforslagets sidste Afsnit, og efter min Overbevisning vil det paatænkte Tilsyn endda ikke paa nogen Maade kunne være tilstrækkeligt, hvis det virkelig skal udgjøre det eneste Tilsyn fra Statens Side. Dersom man vil lade Forældrene og Kommunerne besørge Almueskolevæsenets Ordning og Gjennemførelse, vil Staten for Landets Vedkommende gennem den overordnede Kommunalbesørger efter min Overbevisning lige saa godt kunne være Tilsyn med Kommunerne Forvaltning af deres værlige Skolevæsen, som den kan gjøre det med Hensyn til mange andre vigtige Anliggender, der ere betroede Kommunerne Styrelse, og paa den Maade vilde en stor Del Udgifter falde bort, hvilket var i høi Grad ønskeligt. Naar man i dette Lovforslag har villet have, at der skal lægges et Aar til den Tid, i hvilken Ungdommen skal bringes til at modtage Undervisning, siger jeg, at Staten, naar den vil tvinge den Uformuende til gaa i Skole ud over den Tid, hvori han selv

kan erhverve sit Underhold, ogsaa maa underholde ham. Det er et lignende Overgreb som det, at Staten befaler, at Folk ikke maa arbejde om Søndagen, uden at den dog giver dem Noget at spise om Søndagen. Det er af den Slags Fordringer til Enkeltmand, som have kunnet gaa den Gang, da Folk ikke kunde komme til at yttre sig, idet Slavepidsten hang over deres Hoved, hver Gang de vovede at sige deres Mening lige overfor dem, som mente alene at vide, hvad der var til Folkets Gavn, men nu er Forholdet noget anderledes. Nu er der Røster, som fordrer, at der skal gjøres Noget for den fattige Mand og for det menige Folk, men man giver da det Svar: Du skal have større Evang. Vel blev det sagt af den ærede Minister, at man kunde give den fattige Mand nogen Hjælp af de Midler, som Staten skal tilflyde, men jeg spørger: Er det Andet end en Draabe i Havet, og kan man til Gjengjæld derfor paalægge Forældrene at lade deres Børn gaa et Aar længere i Skole? Mig forekommer det tværtimod, at det vilde være rigtig, om Børnene i en noget tidligere Alder kunde komme ud af Skolen. — Jeg skal i Øvrigt ikke længere opholde mig ved selve Lovforslagets Enkeltheder eller rettere ved de Grundætninger, hvorpaa det hviler, da jeg dels ikke hører til det Flertal her i Tinget, som har Ansvaret for, hvorelles Sagerne gaa, og dels heller ikke vil paastaa, at jeg efter de vidtløftige Forhandlinger, som nu ere førte, kan fremkomme med Noget, der kunde have særlig Interesse; men derimod skal jeg med et Par Ord dvæle ved den anden Side af Sagen, nemlig ved det Spørgsmaal, som nu har tilbraget sig saa stor Opmærksomhed. Saavel fra den ærede Minister som ogsaa fra en anden Side er der faldet Udtalelser, som gik ud paa, at man, naar man ikke lod dette Lovforslag gaa til anden Behandling, paa en Maade forsynede sig imod Folket, der ventede, at man nu i denne Samling vilde tage alvorlig fat paa Skoleloven. Samme Herrer, dersom man med Sandhed kunde sige, at var denne Sag derned kastet bort og al videre Drøftelse af den afslaaen, kunde der maaske være Noget deri, men jeg skal dog gjøre opmærksom paa, at det nu er paa fjerde Dag, at dette Lovforslag er blevet behandlet, og det ikke blot med Hensyn til Principerne, men ogsaa med Hensyn til Enkelthederne. Jeg tør nok sige, at der ikke er noget Punkt, ikke er nogen Enkeltthed i Lovforslaget, som ikke har været Gjenstand for Udtale, ja næsten for Samtale imellem Ministeren og forskjellige Medlemmer af Tinget. Derved er ydet et væsentligt Bidrag til denne Sags Oplysning, men man har fra Tingets Side væsentlig kun vist, hvad det er, man ikke vil, og der staar altsaa tilbage at faae at vide, hvad det er, man vil. Jeg fordrer derfor af dem, som modsatte sig dette Lovforslags videre Fremme, at de paatage sig Ansvaret for, at vi endnu i denne Samling komme til en Forhandling paa et Grundlag, som Folket